

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ
คลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ชื่อและนามสกุล นางสาวฐิติชญา ฉลาดล้ำ

แขนงวิชา การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

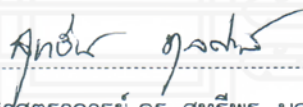
สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

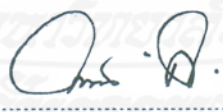
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร มูลศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรณรัตน์ ลาวั่ง

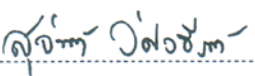
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับ
ปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิ ทองวิเชียร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร มูลศาสตร์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรณรัตน์ ลาวั่ง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ
คลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย นางสาวฐิติชญา ฉลาดล้ำ **รหัสนักศึกษา** 2575100025 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร มูลศาสตร์ (2)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณรัตน์ ลาวัง **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี 2) พัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา และ 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา

กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามระยะการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นแกนนำชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา จำนวน 26 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพตามขั้นตอนการประเมินผลแบบเสริมพลัง กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มพัฒนารูปแบบ จำนวน 27 คน และระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 55 ราย กลุ่มตัวอย่างทั้งสามระยะถูกเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แนวทางสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ 2) แนวทางสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนารูปแบบฯ 3) แบบสอบถามความรู้ พฤติกรรมสุขภาพ และความพึงพอใจต่อกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .98-1.00 และค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟาอยู่ระหว่าง .80-.94 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติทดสอบที และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่ยังไม่เป็นรูปธรรม ไม่ต่อเนื่อง และไม่ครอบคลุมมิติของการสร้างเสริมสุขภาพ สมาชิกผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมไม่มากนัก 2) รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย การประเมินภาวะสุขภาพ การอบรมให้ความรู้โดยใช้การเสริมสร้างพลังอำนาจและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเครือข่ายชมรม และดำรงกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพเสริมอย่างต่อเนื่องในวันประชุมประจำเดือน และ 3) หลังการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้สูงอายุมีความรู้และพฤติกรรมสุขภาพดีกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

คำสำคัญ รูปแบบ กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา

Thesis title: The Development of a Health Promotion Activity Model for Elderly in Elderly Klungpunya Club, Ban Pong District, Ratchaburi Province
Researcher: Miss Thitichaya Chalardlon ; **ID:** 2575100025; **Degree:** Master of Nursing Science (Community Health Nurse Practitioner); **Thesis advisors:** (1) Dr. Sutteepon Moolsart, Assistant Professor; (2) Dr. Wannarut Lawang, Assistant Professor;
Academic year: 2015

Abstract

The research and development study aimed: 1) to identify the problems and needs of health promotion activities of Klungpunya elderly club in Banpong district, Ratchaburi province, 2) to develop a model of health promotion activity of Klungpunya elderly club, and 3) to examine the effectiveness of the health promotion activity model for the Klungpunya elderly club.

The sample was divided according to the study phases. 1) The study of problems and needs of health promotion activities, the sample was 26 elderly leaders. 2) The model development of health promotion activities, the sample was 27 developmental team, and 3) the study of the effectiveness of the developed model, the sample was 55 elderly members of the elderly club. The sample in all phases was selected by purposive sampling. The research tools comprised: 1) focus group guidelines for study of problems and needs, 2) focus group guidelines for model development, 3) questionnaires of knowledge, health promotion behaviors, and satisfaction towards health promotion activities. Content validity indexes were .98-1.00 and the reliability coefficients were .80-.94. Quantitative data was analyzed by descriptive statistics and t-test. Qualitative data was analyzed by content analysis.

The results revealed that 1) the health promotion activities of the elderly club were not well established and discontinuous. Moreover, all dimensions of health promotion were not covered, so a few elderly members joined the activities. 2) The model of health promotion activities comprised health assessment, training to use the empowerment and knowledge sharing between the networks, and maintaining the health promotion activities in monthly meeting. 3) After model implementation, knowledge and health behaviors of elderly members were significantly higher than before implementation ($p < .05$). The elderly satisfied with the health promotion activities at the high level.

Keywords: Model, Health promotion activity, Klungpunya Elderly Club

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยความช่วยเหลือและความเมตตาเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร มุลศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณรัตน์ ลาวัณ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เอาใจใส่ในการให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ท่านอาจารย์มอบให้มาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุลี ทองวิเชียร ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อให้งานวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภช รติโอฬาร, ดร.ศิริกุล การุณเจริญพาณิชย์, นายแพทย์จตุภูมิ นิละศรี, และนายสมศักดิ์ ต้นเจริญ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา เครื่องมือ และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณแกนนำชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ประธานชมรมและแกนนำชมรมผู้สูงอายุตำบลเบิกไพร ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ขอขอบคุณประธานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเบิกไพร ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบางพัง ที่ให้การสนับสนุนกำลังคนและอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ขอขอบคุณสมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบลเบิกไพร ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรวีรช อาจารย์ในภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน และจิตเวช เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา สามี และบุตร ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ห่วงใยให้กำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยมีความพยายาม มุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญู กตเวทิตา แต่บุพการี คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและผู้มีพระคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้องมา ณ โอกาสนี้

นางสาวฐิติชญา ฉลาดล้ำ

ตุลาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	13
การมีประเมนผลแบบเสริมพลัง	52
ชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ในชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	80
ตอนที่ 2 รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	85
ตอนที่ 3 ผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุตำบลเบิกไพรต่อพฤติกรรมสุขภาพ และความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ	94
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปการวิจัย	99
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	118
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	119
ข เอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	121
ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาใช้เครื่องมือการวิจัย และหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	123
ง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	127
จ ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายชื่อ	142
ประวัติผู้วิจัย	154

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	สรุปเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการประเมินผลแนวเดิม และการประเมินผลแนวใหม่.....	57
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของแกนนำชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	81
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของแกนนำชมรมผู้สูงอายุคลังปัญญา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	85
ตารางที่ 4.3	การสำรวจกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาในปี 2558 และต้องการดำเนินการต่อในปี 2559	86
ตารางที่ 4.4	เป้าหมายของกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่จะดำเนินการต่อในปี 2559	87
ตารางที่ 4.5	ลำดับคะแนนรวมและคะแนนเฉลี่ยของกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เรียงตามลำดับความสำคัญ	88
ตารางที่ 4.6	คะแนนรวมและคะแนนเฉลี่ยของการประเมินความสามารถของทีม ในการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ.....	88
ตารางที่ 4.7	การอภิปรายจุดอ่อน จุดแข็งของกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ	89
ตารางที่ 4.8	การวางแผนสำหรับการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุ	91
ตารางที่ 4.9	จำนวนและร้อยละของสมผู้สูงอายุชมรมเบิกไพร จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	94
ตารางที่ 4.10	การเปรียบเทียบความรู้เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ.....	96
ตารางที่ 4.11	การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุตำบลเบิกไพร ก่อนและ หลังการใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ จำแนกตามรายด้าน	97
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อ การใช้รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	98

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 8

